



Fonden for Træer og Miljø i et moderne samfund

Af Katherine Richardson, professor, formand for Repræsentantskabet

Runde fødselsdage giver anledninger til at feste, men også lejlighed til at reflektere både om det, der er sket i fødselarens hidtidige liv, men også det, som fremtiden måtte bringe. Her, hvor Fonden for Træer og Miljø's 40-årsdag fejres, har Dendrologisk Forening givet os mulighed for at trykke vore "taler" til fødselaren med dette festskrift. For det er vi dybt taknemlige, og da fokus i det næste indlæg er på fødselarens fortid, skal blikket her vendes mod fremtiden.

På det første repræsentantskabsmøde erklærede man at Fondens formål var, at "skabe grundlag for, at der gives levende træer eksistensmulighed i det moderne samfund", og det er selvfølgelig stadig den ledetråd, der styrer Fondens virke i dag. Det er dog både tankevækkende og forpligtende, at Fondens formål skulle bygges op omkring "det moderne samfund", for der er næppe et ord, hvis mening ændres hurtigere end tilfældet er for ordet "moderne". Det betyder, at fonden ikke kan leve op til sin egen mission uden at være i konstant udvikling!

For 40 år siden i det "moderne" samfund var bevidstheden omkring træer i miljøet meget anderledes end den, der hersker i Danmark i dag. Dengang bekymrede man sig om fjernelse af træer ved vejnettets udbygning og i forbindelse med byernes vækst. I dag er der en helt anden

opmærksomhed om – og respekt for – træer, når større anlægsarbejder iværksættes, end da Fonden blev stiftet. I skrivende stund står der endda skilte i forbindelse med et byggeri på Jagtvej, som er beregnet til at berolige den bekymrede forbipasserende om de træer, der før i tiden pyntede, der hvor der nu er en byggegrund. Skiltene forsikrer læseren, at træerne ikke er blevet fældet, men derimod flyttet!

I det moderne samfund for 40 år siden følte Fondens Repræsentantskab sig nødsaget til at italesætte bekymringer om at "de få (træer), der endnu lever, trues af vejsaltet om vinteren og luft- og vandmangel under gadernes asfaldtække". I det moderne samfund anno 2015 er der næppe nogen, der ikke mener, at træer har en vigtig og naturlig plads i byerne, og det derfor er usandsynligt, at Repræsentantskabet ikke vil pege på fortsat tilstedeværelse og den fysiske behandling af træer, som værende emner, der kræver særlige fokus. I stedet kan Repræsentantskabet vende blikket mod andre forhold omkring træer i miljøet.

Det virker også sandsynligt, at en af de årsager der stod bag Dendrologisk Foreningens etablering af Fonden, var den tids mangel på let adgang til saglig viden og støtte for de borgere, som ønskede at plante eller passe træer i byerne. Man kan i hvert fald konstatere, at meget af Fondens virke gennem årene har kredset omkring støtte og rådgivning til sådanne borgere. Internettet har dog gjort, at adgang til information er noget helt andet i 2015's moderne

Modstående side:

Ginkgo ved plejecenteret Sølund, København.

Foto: Hans Erik Lund.

samfund, end det var i 1975. Er der så et behov, kan man spørge, og en fremtid for Fonden for Træer og Miljø i et samfund, der er så forskellige fra det, der fandtes, da vores fødselar først så dagens lys?

Selvfølgelig er der det! Træer er, som det blev understreget på Repræsentantskabets første møde, ”uundværlige for vort velbefindende. De fornyer luften, de giver læ og skygge og er af uvurderlig æstetisk betydning”. Fra samfundets vinkel anno 2015 vil man tilføje, at træer spiller en vigtig rolle i jordens kulstofkredsløb, og plantning af træer kan dermed være et værn mod menneskeskabte klimaforandringer. Dertil kommer, at bevarelse af træer – både levende og døde – er et vigtigt redskab i bestræbelser rettet mod beskyttelse af ”biodiversitet”, dvs. jordens biologiske mangfoldighed.

Træer er også vigtige kulturgenstande, idet de udgør et synligt link til de mennesker og de samfund, der er gået forud for et hvilket som helst ”moderne” samfund. Derfor er der også behov i det moderne samfund, såvel i 2015 som i fremtiden, for en Fond som vores, der kan understøtte træernes ”eksistensmulighed i det moderne samfund”.

Nu og i fremtiden er der flere måder, at Fonden kan leve op til sit formål. Den første er ved at skabe muligheder for oplevelser med træer, som borgere ellers ikke vil have fået. Her er Gerlevparken med dens to unikke rosensamlinger samt træsamling et fremragende eksempel. Man kan selvfølgelig stille spørgsmålstegn ved om roser er ”træer” (og spørgsmålet er blevet flittigt diskuteret på de senere års Repræsentantskabsmøder), men der kan ikke herske tvivl om, at netop disse samlinger er med til at understrege den kulturhistoriske værdi, som længelevende planter, som træer, besidder.

Træsamlingen giver også nogle muligheder for at bidrage til opbygning af viden, som kan bidrage til at øge eksistensmulighederne for træer. Det er sket i sin tid med forsøg på vejsaltningens effekt på træer, og der er i de senere år blevet forslået yderligere forsøg, som kunne gennemføres i Gerlevparken.

Desværre er disse nye forsøg (endnu) ikke blevet til noget, men det skyldes et andet kendetegn for det moderne samfund, nemlig de økonomiske realiteter anno 2015, som betyder, at afkastet af investeringerne, som skulle drive Fondens virke, er betydeligt indskrænket i de senere år. Derfor har Fonden i de senere år hovedsagelig fokuseret på at reducere sine faste omkostninger. Det gælder ikke mindst i Gerlevparken, hvor haven nu primært passes af en frivillig venneforening. Haven har aldrig set bedre ud, og den er faktisk blevet valgt som et udflugtsmål for verdenskongressen for roser i 2018, som afholdes i Danmark. Oprettelse af venneforeningen har været en utrolig lærerig og positiv oplevelse for Fonden, og vi er dybt taknemlig for de mange timer, der bliver lagt i havens pasning. Et emne, der er nødt til at fylde meget i Fondens umiddelbare fremtid, er derfor at finde en varig løsning, som kan sikre Gerlevparkens fortsatte eksistens, i tilfældet af, at Fondens økonomiske formåen ikke rækker til opgaven.

Foruden at sikre adgang til de unikke oplevelser med levende træer og buske, som Gerlevparken kan byde på, vil Fonden fortsat støtte projekter og aktiviteter, som kan øge befolkningens generelle viden om og interesse for træer, og den rolle de spiller både i kultur- og miljømæssig sammenhæng. Disse skal selvfølgelig tage udgangspunkt i de elektroniske og sociale medier, som kendetegner et ”moderne” samfund.

Nu og i fremtiden skal Fonden være parat til at vende sig mod nye samfundssektorer, der tidligere ikke umiddelbart så ud til at kunne få gavn af viden omkring træer. Et eksempel her kunne være dem, der beskæftiger sig med ”grønt byggeri”, hvor det indses, at træer kan have en vigtig rolle i forbindelse med håndtering af de udfordringer, der påføres et moderne samfund på grund af ændringer i nedbørsmængde, som følge af klimaforandringer.

I vores moderne samfund er der en langt større erkendelse af træernes betydning for miljøet og menneskenes vel-

befindende, end der fandtes i det moderne samfund anno 1975, og det har gjort Fondens virke anderledes i dag, end man forudså ved Fondens stiftelse. Imidlertid ved at føje ordet ”moderne samfund” i overvejelserne om fondens formål, sikrede Repræsentantskabet på dets første møde, at Fonden vil blive tvunget til at udvikle sig med tiden, og på den måde vil Fonden være nødt til at være evigt ”ung i sindet”. Vi fejrer således ikke, at Fonden er blevet 40 år gammel, men at Fonden har formået, at holde sig ung i 40 år!